

On näitaja ja on vaataja ja on elamus

Rakvere teatri näitleja ja lavastaja Toomas Suu-
mann (fotol), kes sa olek-
sid teatris, kui sa poleks
see, kes oled?

Vastus küsimusele, mis on
iseenesest õudne! Ära iial
küsi mehelt, kes kaua teat-
ris olnud (küsi naistelt, ega
ma tegelikult ei tea, mis nad
võiksid vastata), mis ta
teeks siis, kui poleks, kes
on?! Sest esiteks - ta ju on,
kes on!

Ja edasi - hulganisti teat-
ris veedetud aastate jooksul
see paik, teater nimelt, ko-
duseks ja armsaks küll ei
muutu! Või õigemini, kui
muutub, siis on kehvasti.
Siis on aeg ümber. Siis on
kodu ja kampsunid ja
toasussid ja kergelt peeru-
hõngune jõuluõhtu. Siis on -
igav!

Teatris oled ikka nagu ar-
mukese juures rõdul, tollel
on mees ootamatult koju
tulnud, aga sina oled ihu-
alasti ja väljas on kaks-
kümmend viis kraadi külma
ja korrus on kahekümne kol-
mas.

Ja kui sa nüüd sellele taust-
tale toetudes ikka suudad
veel märgata, kuidas Lin-
nutee särab pea kohal - siis
on teater, veel!

Muidugi on üks oluline töö,
ilma milleta oleks kõik üle-
jäänud teatritegemine
täiesti mõttetu - see on olla
publik, olla vaataja! VAA-
TAJA! See, kes vaatab! See,
kes näeb etendust!

Loomulikult pole etendu-
sed vaatajatele tehtud,
miks see nõnda on, ei ütle
ükski tegijaist, kuigi ehk
teabki. Ja pole ka kolleegid
sama ebausust pärast minu-
ga nõus ja neil on õigus - mis
seal ikka torkida!

Leppigem - etendusi ei teh-
ta näitlejate pärast, ega
vaatajate pärast, ega raha
pärast, ja lööge maha nood
ilkujad, kes kuulutavad: no-
jah, need teevad ju kunsti
pärast! Lööge maha nad!

Teatrit ei tehta kunsti
pärast! Miks siis, võidakse
küsi - minu suu on lukus.
Igatahes aga on vaataja sel-
les võimalikus vastuses, la-
henduses, näitlejast la-
hutamatul! On näitaja ja on
vaataja ja on elamus. Kui on.

Ja kui on, tahaksin kind-
lasti olla vaataja, kui ma
poleks, kes olen.

Pildistada Punamütsikest või punase mütsiga näitlejannat, selles on vahe

Margus Mikomägi

Kuusteist aastat Eesti
teatrit pildistanud Raplas
elav fotograaf Harri
Rospu ütleb, et teatri-
pildistamisega on nii
nagu kõigega siin ilmas,
millise eesmärgi, üles-
ande, enesele sead.
Teater on kaduv kunst, ta
kaob kohe ära. Sellele
sententsile saab vastu
vaielda, ei kao ta ühtigi,
ta muutub parimatel
hetkedel teiseks kunstiks.
Muutub fotokunstiks.

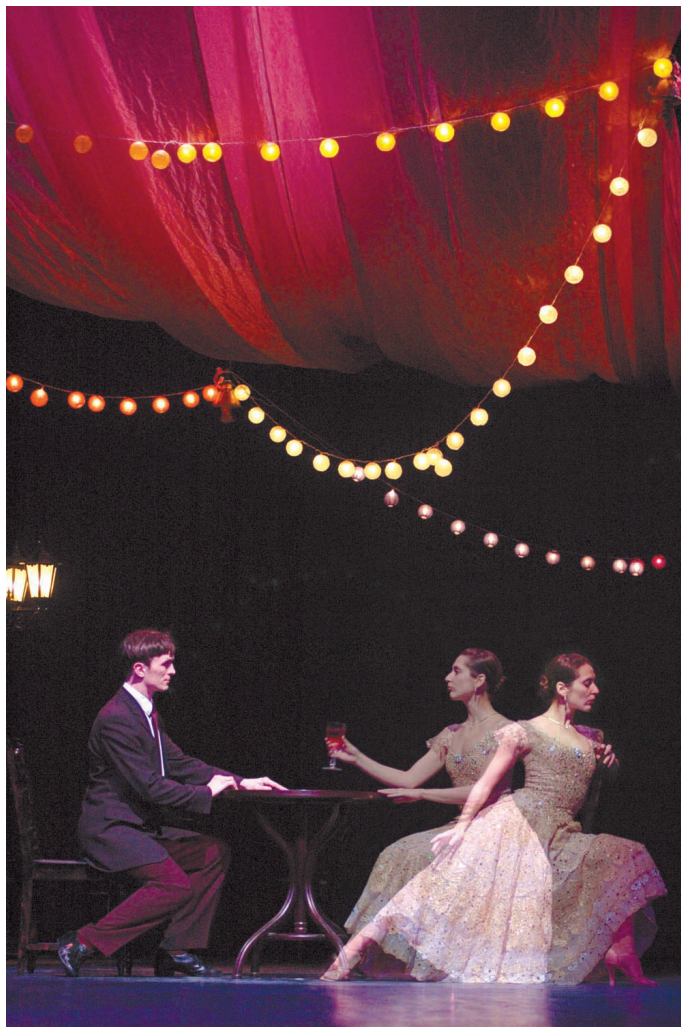
1990. aastal vajas tolleaegne
Noorsooteater fotograafi.
„Helistasin. Küsiti, milliseid
pilte te teete. Seleta siis tele-
fonis. Ütlesin, et ühest servast
natuke heledamaid, teisest
servast tumedamaid,“ räägib
Eesti teatringonnas kaht-
lemata hinnatud fotograaf.

Teatrifotoparaati pole olemas

Kui teater tellib fotograafilt
töö, tahab ta saada korralikke
pilte. Tavavaataja jaoks on
korralik pilt see, mis pole
ebakvaliteetne. Pildil on de-
koratsioonijupp, valguslaik
või näitleja. Tähtis on, et pilt
poleks praak fototehniliselt.
Selline ülesande püstitus
pole Harri jaoks huvitav.

„Ma ei tee pilti tavalise
vaataja jaoks. Võiks jah teha
nii, et asjad on näha ja... see
ei huvita mind ennast. Teat-
rifoto? Loodusfotot saab ju ka
võtta teatrina, dekoratsioo-
nid ja tegelased, süzee... teh-
niline pagas ka, ei ole ju ole-
mas teatrifotoparaati. Kõik
algab ülesandest, mille sa
endale sead, mis sa teatrist
teha tahad.“

Pildistamine, teatri pildis-
tamine on Harri jaoks töö.
„Etendusi on palju ja erine-
vaid. Mõni puudutab, mõni
mitte, lavastaja mõte võib
vahel väga hämaraks jääda.
Kui mõte jääb tabamatuks,

Estonia teatri etendus „Tango“.

HARRI ROSPU fotod

siis võib ju ka etendust kire-
tult jäädvustada. Paned kaa-
mera statiivile, nii et terve
lava on üks kaader. Paned
aparaadi taimeriga pildista-
ma, eeldades, et tükk kestab
kaks tundi. Ja aparaat teeb
teatud intervallidega selle aja
jooksul teatud arvu klõpse. Ja
ongi nii, saak on teatrifotod.
Nagu oli, nii on. Kes ütleb, et
ei ole,“ arutleb Harri. Kas
etenduse atmosfäär on taba-
tud ja need teised kontsept-
siooni küsimused sellisel
juhul kõne alla ei tule.

Foto annab edasi atmosfääri

„Ma kujutan ette, et ideaalis
võiks teatrifoto edasi anda
etenduse atmosfääri, pinget,
psühholoogilist seisundit.

Draamateatri etendus „Eesti matus“.

Teatrikeel tuleb tõlkida foto-
keelde. Leida sobivad kujun-
did. See tähendab täiesti tead-
likku otsingut. Pingsat tööd.
Alguses tekstiraamatuga.
Jälgid proove, vaatad, mis
rida ajab lavastaja, mida
kunstnik teeb, mis valgusega
tehakse, mismoodi näitlejad
asjasse suhtuvad ja niimoodi
järg-järgult jõuad asjale lähe-
male. Siis lisad kuigipalju ka
ennast, et mitte päris kire-
tuks jääda.“

Harri sõnastab koha, kus
tema jaoks algab mäng, kas
ta teeb pildi tuntud näitlejan-
nast, punane müts peas, või
Punamütsikesest. „Tähtis on,
kui palju jääb pildile eten-
dust. Kas näitlejanna pildil
on Punamütsike või on see
näitleja, keda me kõik teame,
ainult tal on punane müts
peas. Selles on vahe, minu
jaoks,“ ütleb fotograaf.

Üks ilmselt kõigi heade foto-
graafide unistus jääb Harri
Rospu jutust kõlama: „Kui
fotograaf saaks ise määrata,
kuidas ta pilte kasutatakse,
kuidas hakatakse kasutama,
siis oleks tulemus teine.“

Lõppeva nädala kaks päeva
oli Harri pildiarvuti Estonia
teatris Ameerika julgeole-
kumeeste valve all. „Saan
sulle pildid valida ja saata
alles kolmapäeval,“ ütleb
Harri, siis veel ees seisvat
George W. Bushi Eestis käiku
silmas pidades.

Andres Ehin spetsiaalselt Teatrikülgedele

Olen näitleja

*Olen haiglane kadekops,
aga olen ka see, keda kõik kadestavad.*

*Olen salakaval mürgitaja
ja inimarmastuse etalon.*

*Olen kõige hullem ihnuskoi
ja mõõdutundetu pillaja.*

*Olen Hamleti isa vaim
ja Paabeli hoor.*

*Olen vürst Mõskin
ja Juhan Julm, kes tapab oma poja.*

*Oskan olla
nii Vestmann kui ka Piibeleht.*

*Loon Suure Valevorsti
täiesti usutava kuju.*

*Olen vaga jumalasulane
ja kuradi enda käsilane.*

*Olen täna õhtul Toots
ja homme õhtul kas Julk-Jüri või Kiir.*

*Olen täna õhtul hunt
ja homme õhtul Seitsmes Kitsetall,
kes poeb kellakappi.*

*Täna olen nutikas Saabastega Kass,
aga homme olen loll kui saabas.*

*Täna olen oma unistuste kangelane,
aga homme olen nii vastik tüüp,
et see mu enesegi lava taga
oksele ajab.*

*Olen sihuke pujään,
kes laval kõigile sõrad vastu ajab,
aga tegelikult ometi targa lavastaja
kõiki käske kuulda võtab.*

Olen korraga härra Hyde ja doktor Jekyll.

Olen Näitleja.

JAAK KADARIKU foto Nädalise arhiivist

„Teatris käib stabiilsuse ja dünaamika vastasmäng
mitmel tasandil. Mõelgem näiteks sellele, mis
alusel teater kui kaduv kunst üldse püsib. Lavastus
püsib ju peamiselt vaid trupi ja vaatajate mälus,
mis on üks ebakindel infokandja, nii et selle tule-
musena on ühe lavastuse iga etendus paratamatult
pisut omalaadne.“

Anneli Saro, Sirp 1. detsember 2006